

POSTANOWIENIE

20 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Jacek Widło

na posiedzeniu niejawnym 20 września 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M.D. i B.D.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 17 maja 2022 r., V ACa 691/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego Banku spółki akcyjnej w W. na rzecz powodów M.D. i B.D. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego postanowienia, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwany Bank spółka akcyjna w W. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 17 maja 2022 r., w sprawie z powództwa M.D. i B.D., zaskarżając ten wyrok w części, wnosząc o jego uchylenie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na zagadnienia prawne dotyczące: oceny klauzul umownych pod względem ich zgodności z dobrymi obyczajami, dopuszczalności dokonywania oceny –

w kontekście zasady pewności prawa – naruszenia przez przedsiębiorcę przepisów prawa w oparciu o wykładnię przepisów dokonanych w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wiele lat po dacie zawarcia umowy. Podniesiono także zagadnienie prawne dotyczące problemu stosowania art. 411 pkt. 2 k.c., wskazano również zagadnienie prawne dotyczące skutków stwierdzonej abuzywności, podniesiono potrzebę wykładni przepisu art. 189 k.p.c., w zakresie istnienia interesu prawnego, po stronie powodów – kredytobiorców, w ustaleniu nieważności umowy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Należy zauważyć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Sformułowane przez skarżącego zagadnienia prawne i wskazana potrzeba wykładni przepisów, nie czynią zadość tym wymaganiom – bowiem nie stanowią zagadnień nowych czy też nie rozwiązanych w orzecznictwie. Wskazane w skardze przepisy, jak i zagadnienia, były w ostatnim czasie przedmiotem wielu wypowiedzi Sądu Najwyższego. Ich rozumienie nie budzi wątpliwości.

Klauzule przeliczeniowe odsyłające do określenia kursu waluty do tabel banku jednostronnie przez niego kształtowanych traktowane są za abuzywne.

Oceny czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2), co

nie wyklucza wzięcie pod uwagę dorobku orzeczniczego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Sądu Najwyższego i sądów powszechnych zapadłych w okresie późniejszym, w tym dotyczących kształtowania standardów informacyjnych wobec konsumenta i nie może być traktowane jako naruszenie zasady pewności prawa wywodzonej z art. 2 Konst. RP.

Jak wynika z orzecznictwa sądów polskich, w tym Sądu Najwyższego oraz dorobku judykacyjnego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. np.: wyrok z 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18; wyrok SN z 29 października 2019 r., IV CSK 308/18; wyrok SN z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18) w razie sporu o ważność umowy kredytu bankowego denominowanego (indeksowanego) do obcej waluty, w której treści znajduje się niedozwolona klauzula konsumencka dotycząca sposobu tej denominacji, można zastosować sankcję nieważności umowy, która bez klauzuli niedozwolonej nie może dalej funkcjonować w obrocie prawnym, zwłaszcza ze względu na brak (odpadnięcie) któregoś z koniecznych składników (*essentialia negotii*) umowy nazwanej kredytu bankowego (zob. m.in. uchwałę Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2007 r., III CZP 62/07 oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, a także wyroki Sądu Najwyższego: z 30 maja 2014 r., III CSK 204/13; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17, z 7 lutego 2023, II CSKP 1541/22). Ocena skutków wystąpienia klauzul abuzywnych odbywa się każdorazowo w odniesieniu do konkretnej umowy, stanu faktycznego indywidualnej sprawy.

Jeżeli chodzi o problem stosowania art. 411 pkt. 2 k.c., to w uzasadnieniu uchwały SN z 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20, w której przyjęto w wypadku stosowania przepisów o zwrocie świadczeń nienależnych z nieważnej umowy, koncepcję dwóch kondykcji, iż „nie przekonuje ogólna teza, że konsument spłacający kredyt udzielony mu na podstawie umowy dotkniętej nieważnością, czyni zadość zasadom współżycia społecznego w rozumieniu art. 411 pkt 2 KC. Przepis ten jest w orzecznictwie interpretowany wąsko i stosowany w praktyce w odniesieniu do świadczeń *guasi* – alimentacyjnych czy związanych ze stosunkiem prawnym”. Nie ma potrzeby sięgania do niego w sytuacji, w której wzbogacony środkami pieniężnymi wypłaconymi przez bank w wykonaniu

nieważnej umowy kredytu jest prawnie (a nie moralnie) zobowiązany do jej zwrotu. Należy podkreślić, że nie oznacza to jednak, że jego stosowanie jest w ogóle wyłączone do zwrotu świadczeń z nieważnej umowy kredytu. Bowiem artykuł 411 pkt 2 k.c. może mieć zastosowanie do świadczenia nienależnego, o którym jest mowa w art. 410 § 2 k.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 grudnia 2022 r., I CSK 2961/22 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2022 r., II CSKP 670/22).

Jeżeli chodzi natomiast o wykładnię art. 189 k.p.c., to orzecznictwo dopuszcza przyjęcie, iż interes prawny w ustaleniu stosunku prawnego lub prawa może także istnieć mimo możliwości dochodzenia świadczenia, jeżeli ze spornego stosunku prawnego wynikają jeszcze dalsze skutki, których dochodzenie w drodze powództwa o świadczenie nie jest możliwe lub nie jest na razie aktualne (zob. wyrok SN z 11 września 1953 r., 1 C 581/53, OSN 1954, Nr 3, poz. 65 i orzeczenie SN z 9 sierpnia 1960 r., 1 CR 642/59, OSN 1961, Nr 4, poz. 110). Powództwo o ustalenie z art. 189 k.p.c. jest więc dopuszczalne, gdy w szczególności rozstrzyga ono wątpliwości odnośnie do istnienia węzła obligacyjnego w postaci umowy kredytowej pomiędzy stronami. Przepis ten nie wywołuje więc rozbieżności ocen w orzecznictwie.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz – postanowił co do kosztów postępowania – na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).

(A.G.)

[ms]

